

Mezinárodní konference „Kvalita v Evropě – základ pro 21. století“

Radka Labíková*

Ve dnech 21. – 23. listopadu 2000 se v rámci Evropského týdne kvality uskutečnila mezinárodní konference „Kvalita v Evropě – základ pro 21. století“. První den jednání konference se uskutečnil v Praze, v Národním domě na Vinohradech, druhý a třetí den jednání konference se pak uskutečnil ve Sportovním centru v Nymburce.

Tato konference byla zároveň první akcí v rámci programu „Národní politiky podpory jakosti“ (NPPJ). NPPJ je vládou vyhlášený program záměrů, cílů, metod a nástrojů, které slouží k ovlivňování jakosti výrobků, služeb a veřejné správy a služeb. Cílem NPPJ je vytvořit podmínky pro vstup českých subjektů do jednotného trhu EU, lepší uspokojování potřeb občanů a úsporu zdrojů a ochranu životního prostředí.

Součástí konference bylo i slavnostní předání Ceny České republiky za jakost za rok 2000 a dalších ocenění za dosažené výsledky v oblasti jakosti – značek CZECH MADE, Ceny Anežky Žaludové – a vyhlášení programu národní Ceny české republiky za jakost – ročník 2001, které se uskutečnilo na Pražském hrade.

Organizátorem nosné akce konference, Evropského týdne kvality, byla z pověření Evropské komise Evropská platforma jakosti (Evropská organizace pro jakost – EOQ) a Evropská nadace pro management jakosti – EFQM.

Organizace konference byla pro všechny dny jejího konání jednotná. Každý den byl zahájen částí společnou pro všechny účastníky konference, další jednání pak probíhala paralelně v sekcích.

První den jednání konference byl uveden plenárním zasedáním, které bylo charakteristické poněkud slavnostní atmosférou a prostor zde byl poskytnut nejvýznamnějším hostům konference.

Konferenci zahájil obecným úvodem Ing. Jan Hnátek, prezident České společnosti pro jakost.

Ing. Petr Karas, prezident Svazu průmyslu a dopravy, vystoupil se svým příspěvkem „Kultura jednání v řízení jakosti“, který byl zaměřen na charakteristiku jednotlivých kritérií ovlivňujících jakost.

Za netradiční a zajímavé lze označit vystoupení Ing. Heleny Pískovské, předsedkyně Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů, které bylo nazváno „Zaměstnavatelské svazy a jakost“. V rámci tohoto příspěvku zaznívala slova jako morálka a etika, která bývají v dnešní době opomíjena a jejichž obsah

bývá degradován. Autorka tohoto příspěvku označila etiku jako základní předpoklad kvality podnikání.

Prof. Dr. Miroslav Zafko, DrSc. zastoupil prezidenta Slovenskej spoločnosti pre kvalitu Prof. Dr. Matěje Bílého, DrSc. a vystoupil s jeho příspěvkem „Zdravice Slovenskej spoločnosti pre kvalitu“.

Nejrozsáhlejší příspěvek plenárního zasedání s názvem „Evropská vize jakosti“ přednesl Tito Conti, viceprezident Mezinárodní akademie pro jakost a prezident Italské asociace pro jakost (AICQ). Evropská vize jakosti, kterou autor příspěvku spoluvytvářel, je tvořena třemi hlavními prvky: různorodostí, společným úspěchem a formální definicí základních evropských hodnot určujících paradigma jakosti, podle nějž bude posuzována úspěšnost v oblasti jakosti. Tito Conti za výše uvedené hodnoty považuje v první řadě realizaci „soutěžení a spolupráce“, dále „Made in Europe“ učinit synonymem pro „výbornou jakost“, zužitkovat dosavadní průmyslové a řemeslné dědictví a stanovit celoevropské kompetence pro řízení velkých projektů a pro tvorbu nových norem. V závěru svého příspěvku se Tito Conti věnoval otázkám souvisejícím s samotnou podstatou Evropské Unie, speciální pozornost věnoval základním principům federativního uspořádání EU, za které označil subsidiaritu, vzájemnou závislost, dvojí občanství a společný právní řád, společný způsob komunikace a společné měrné jednotky.

Náměstek ministra průmyslu a obchodu, Doc. Ing. Zdeněk Vorlíček, CSc. ve svém příspěvku „Národní politika podpory jakosti“ zhodnotil půl roku realizace činnosti v této oblasti. Zabýval se jak otázkami organizačními, tak také charakteristikou cílů NPPJ, v závěru svého vystoupení dále podmínkami úspěchu NPPJ.

Příspěvek s názvem „Integrace ČR do jednotného vnitřního trhu EU“, který přednesl předseda Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví Ing. Alexander Šafařík-Pštrosz, byl věnován velmi aktuální problematice harmonizace právního řádu ČR s právem EU v oblasti všeobecné bezpečnosti výrobků, v oblasti metrologie a v oblasti posuzování shody. Stranou pozornosti nezůstal ani Protokol PECA, který v pozici mezinárodní smlouvy v nejbližší době dospěje k projednání v Parlamentu ČR.

Ředitelka DT Ostrava, Doc. Ing. Růžena Petříková, CSc., nazvala svůj příspěvek „Odkaz Tomáše Ba-

* JUDr. Radka Labíková, Ph.D., Katedra mezinárodního a evropského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno

ti v kontextu současných trendů jakosti". Tento příspěvek byl věnován nejen baťově soustavě řízení, ale zejména úzké, determinující souvislosti, která je mezi kvalitou a lidským faktorem.

Ing. Jiří Majer, předseda Dřevozpracujícího družstva Lukavec, vystoupil se svým příspěvkem „Integrovaný systém řízení v Dřevozpracujícím družstvu Lukavec“. Tento příspěvek byl zaměřen velmi prakticky na zkušenosti konkrétního podnikatelského subjektu s realizací systému řízení v prostředí rostoucí konkurence, rostoucího množství zpracovávaných informací a v prostředí intelektuální tržního prostředí. Také v tomto příspěvku, jako již v mnoha předchozích, byla zdůrazněna role zaměstnanců jako majitelů znalostí a dovedností. Zaměstnanci byli v tomto příspěvku označeni za prvek systému, který rozhoduje o úspěchu celého podnikatelského subjektu.

Na závěr této části konference vystoupil Ing. Václav Matyáš, předseda představenstva a generální ředitel VSB Praha a Manager roku 1999, s příspěvkem nazvaným „Národní Cena za jakost 1999 zavazuje“.

V průběhu plenárního zasedání byly také předány ceny vítězům „soutěže diplomových prací“ absolventů VŠ, kterou organizuje Nadace NEJ-EQF při VUT v Brně.

Další program prvního dne konference pokračoval jednáním v sekcích, které bylo dále rozděleno do tří bloků po 55 minutách, po kterých následovaly společné pětiminutové přestávky pro případný přesun mezi jednotlivými sekcemi. Z hlediska organizačního je třeba tento přístup organizátorů ocenit, protože umožnil plynulý přechod účastníků mezi jednotlivými sekcemi i v průběhu jednotlivých bloků.

V následující části tohoto příspěvku se budu blíže věnovat pouze sekcím, jejichž jednání jsem se zúčastnila, ostatní sekce uvedu pouze informativně.

Sekce A – „Novinky v regulované sféře a vazba na EU“. První tematický blok byl věnován tématu „Novela legislativy a PECA“. S prvním příspěvkem vystoupil Ing. Miroslav Tesař z Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. Ve svém příspěvku „Protokol PECA a novela zákona č. 22/1997 Sb. o technických požadavcích na výrobky a navazujících nařízeních vlády z pohledu podnikatelů“ se zabýval předpokládanou účinností PECA, v této souvislosti realizovanou novelizací mnoha vnitrostátních právních předpisů ČR a praktickým dopadem účinnosti PECA pro podnikatele v rámci výrobních oblastí zahrnutých do příloh PECA.

Druhý příspěvek prvního tematického bloku sekce A byl věnován „Podmínkám a zárukám korektní práce autorizovaných osob“ a vystoupil s ním Ing. Vojtěch Petřík, CSc. z Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. V tomto příspěvku bylo zdůrazněno, že pro některé stanovené výrobky je povinností podnikatelů při posuzování shody spolupracovat s autorizovanými osobami a že je zájmem

a povinností státu zajistit korektnost chování těchto autorizovaných osob vůči zákazníkům.

Druhý tematický blok byl věnován tématu „Dozor státu v regulované oblasti“. S prvním příspěvkem, který nesl název „Dozor ČOI z pohledu protokolu PECA a novely zákona č. 22/1997 Sb.“, vystoupil Ing. Milan Pražák z České obchodní inspekce. V tomto příspěvku bylo konstatováno, že novela zákona č. 22/1997 Sb. upřesnila některé kompetence ČOI, jakost a systémy jakosti a Protokol PECA bude znamenat její novou pozici. Pozornost byla věnována i praktickým dopadům dozoru nad trhem, ale i roli návodu k výrobku a mechanismu stahování výrobků z trhu.

Další příspěvek s názvem „Posuzování shody a státní odborný dozor u této výrobky“ byl zaměřen na specifickou kategorii tzv. stanovených výrobků, pro které je charakteristické tzv. vyhrazené řízení, přednesl Ing. Ivo Dršák z ITI TÜV, s.r.o., AO 211 (Autorizovaná osoba č. 211). V příspěvku bylo připomenuto a zdůrazněno, že pro stanovené výrobky (výrobní a provozní prostředky) existuje vlastní legislativa, nositelé odpovědnosti, kompetentní orgány a příslušné procedury. Znalost přesné hranice pro identifikaci těchto výrobků je pak prevencí chyb a nepříjemných následků pro podnikatele.

Třetí tematický blok byl věnován tématu „Aplikace modelů systémů jakosti v regulované oblasti“.

Sekce B s názvem „Orientace na zákazníka“ byla v jednotlivých tematických blocích věnována těmto otázkám: „Orientace na zákazníka z pohledu soudobého managementu“ (Doc. Ing. Jaromír Veber, CSc.), „CMR“ (Ing. Pavel Jiruše), „Praktické zkušenosti s aplikací e-bussines“ (Ing. Tomáš Jedlička), „Orientace na zákazníka – zkušenosti z automobilového průmyslu“ (Petr Javořík).

Sekce C – „Jakost v potravinářském průmyslu – cesta do Evropské Unie“ tvořily v jednotlivých tematických blocích tyto příspěvky: „Legislativní novinky v oboru potravinářství“ (Ing. Jiří Dubec), „Jakost jako klíčový element obchodního úspěchu“ (Ing. Vít Grec), „Procesně řízená organizace“ (Ing. Miroslav Klose). Třetí tematický blok této sekce byl tvořen příspěvkem Ing. Evy Linhartové, vedoucí úseku kontroly jakosti a představitelka vedení za jakost v mlékárně Kunín, a. s., který byl nazván „Co dál po aplikaci systému zabezpečování jakosti podle ČSN EN ISO 9001 a systému HACCP v mlékárenském závodě?“ a příspěvkem Ing. Libuše Cikánkové, vedoucí útvaru řízení jakosti a představitelka vedení pro jakost společnosti OLMA a. s. s názvem „Zkušenosti s aplikací systému jakosti (včetně HACCP) a EMS v a. s. OLMA Olomouc“. Oba příspěvky byly věnovány podnikové praxi a byly zde řešeny např. otázky využití statistických metod v činnosti podniku, systém činnosti údržby jako předpoklad kvality výrobků, problematika interního a externího vzdělávání, problematika včasného odhalení nebezpečí.

Sekce D – „Nástroje pro ISO 9000:2000“ byla v jednotlivých tematických blocích tvořena následujícími příspěvky: „8 zásad managementu jakosti, deklarovaných v ISO 9000:2000. Co znamená princip systému vzájemně provázaných procesů pro daný cíl v podnikové praxi“ (Ing. Marie Šebestová), „5. Princip řízení jakosti – úvod do systémově orientovaného managementu“ (Christian Bodmer), „Product Portfolio Management jako procesní nástroj řízení“ (Ing. Jaroslav Jakoubě), „Je úspěšný rozvoj organizace dostatečnou motivací pro zaměstnance?“ (Vlastislav Chmelař).

První den konference byl zakončen slavnostním předáním značek CZECH MADE, Ceny Anežky Žaludové, Ceny České republiky za jakost a vyhlášením Programu národní ceny České republiky za jakost – ročník 2001 ve Španělském sále Pražského hradu.

Nymburk, středa 22. 11. 2000, druhý den jednání konference. Motto: BUDOUCNOST MÁ JMÉNO KVALITA.

Společné jednání bylo nazváno „Nové pohledy v EFQM EXCELLENCE MODELU“. První příspěvek přednesl Ing. Jan Hnátek, prezident České společnosti pro jakost – „Nový pohled EFQM na základě zkušeností s Evropskou cenou za jakost přináší hlavní změnu v otevření modelu ve více úrovních pro širší okruh uchazečů a jejich oceňování“. Tento příspěvek byl věnován tzv. totálnímu řízení kvality a jeho podílu na profitu firmy a otázce činnosti a budoucího vývoje EFQM (Evropské nadace pro kvalitu).

* V programu následoval prostor pro vyjádření vítězů národní Ceny České republiky pro jakost ročníku 2000. Jejich vystoupení byla orientována směrem k analýze cesty, která je úspěšně přivedla na pozice vítězů, ale i směrem k otázce: Co dál?

Příspěvek Ing. Jiřího Zajíce, CSc. z QES, s.r.o. „Zkušenosti hodnotitele národní Ceny České republiky za jakost a Evropské ceny za jakost pro malé a střední podniky“ přinesl cenné zkušenosti z úrovně národní ceny za jakost a její evropské obdoby a nastolil mnoho otázek k zamyšlení, a to nejen pro ty podniky, které se v budoucnu chtějí zúčastnit jak národního, tak i evropského kola.

Ing. Vladimír Straka, výkonný ředitel Sdružení pro cenu České republiky pro jakost, navázal na svého předchůdce příspěvkem „Porovnání úrovně výsledků Evropské ceny za jakost a národní Ceny České republiky za jakost. Porovnání výsledků dosahovaných v Evropě a u nás v celku i v jednotlivých kritériích modelu“. Z jeho příspěvku vyplynulo, že ačkoliv by se dle absolutních hodnot hodnocení mohlo zdát, že české firmy předběhly svou evropskou konkurenci, svědčí tyto hodnoty spíše o tom, že pohled hodnotitelů je zkreslen celkovou úrovní české ekonomiky. Zajímavé bylo i srovnání jednotlivých hodnocených kritérií. V Evropě získávají nejvyšší hodnoty kritéria: vedení, zdroje, procesy a výsledky podnikání. V České republice pak: zdroje, spokojenost pracovníků a odpovědnost vůči společnosti.

Stejně jako první den bylo odpolední zasedání konference rozděleno do jednotlivých sekcí.

Sekce A – „ISO 9000:2000“ byla v jednotlivých tematických blocích vytvořena těmito příspěvky: „Aktuální stav normy ISO 9000:2000 oproti stavu ISO/DIS 9001:2000. Nové pohledy na prověřování SJ.“, (Ing. Jan Hnátek), „Praktické nástroje pro měření procesů“ (Prof. Ing. Jaroslav Nenadál, CSc.), „Aplikace procesního přístupu ve Vápence Čertovy schody a. s. – společnosti skupiny LHOIST“ (Ing. Pavel Fuchs, Ing. Zdeněk Hormof, Ing. Pavel Charvát), „ISO 9000:2000 není revoluce“ (Ing. Milan Trčka).

Sekce B – „Odpovědnost za výrobek v automobilním průmyslu“. Tuto sekci zahájila autorka tohoto článku se svým příspěvkem nazvaným „Česká a německá právní úprava odpovědnosti za výrobek, způsoby minimalizace rizik plynoucích z tohoto typu objektivní odpovědnosti“. Vzhledem k praktickému zaměření konference bylo toto vystoupení po vymezení institutu odpovědnost za výrobek orientováno na otázky minimalizace rizik plynoucích pro výrobce z tohoto typu odpovědnosti, zejména na problematiku pojištění, všeobecných dodacích podmínek a návodu k výrobku.

Ing. Bohuslav Kovanda z ÚVMN Praha vystoupil se svým příspěvkem „Legislativa Evropské unie ve vztahu ke konstrukci automobilů, jejich částí a příslušenství“. V tomto příspěvku byla zdůrazněna specifická odpovědnost automobilového průmyslu spočívající ve skutečnosti, že se jedná o oblast, která je v EU regulována tzv. směrnicemi starého přístupu. Dále se jedná i o oblast, která je na světové úrovni regulována nezávaznými předpisy EHK/OSN.

Jednání sekce A pokračovalo příspěvkem Ing. Františka Mohelského a Ing. Jiřího Musala ze Škoda auto – „Audit vedení dokumentace D/TLD – dílů“. Tato dokumentace je nezbytná např. při kvalifikaci vad jako vad konstrukčních, výrobních či instrukčních, dále jako podklad rychlého, účinného a cíleného stahování výrobků z trhu. V tomto příspěvku byly nastoleny otázky spolehlivosti informačních systémů při uchování dat po relativně dlouhou dobu v řádu několika desetiletí.

Poslední příspěvek v sekci B byl nazván „Statistická regulace jako jedna z možných metod minimalizace rizik“ a přednesla jej Dr. Ludmila Fuchsová z Q-DAS, s.r.o. Mottem jejího příspěvku byla snaha o kompromis mezi ekonomikou výroby a kvalitou výrobku.

Příspěvky v rámci sekce C – „Projektové řízení“ byly v jednotlivých tematických blocích věnovány těmto otázkám: „Přínosy projektového řízení pro zavedení systémů řízení“ (Doc. Ing. Branislav Lacko, CSc.), „Prezentace praktických nástrojů využívaných v rámci projektového řízení“ (Dr. Ing. Petr Řeháček).

Sekce D – „Environmentální management“ byla zaměřena v jednotlivých tematických blocích na následující otázky: „Analýza situace podniku z hlediska požadavků environmentální legislativy EU, zejména směr-

nice o IPPC“ (Ing. Lubomír Nondek), „Aplikace metodiky environmentálního euroauditů v Chemopetrolu a. s. Litvínov“ (Ing. Pavel Sláma), „Indikátory nejlepších dostupných technik“ (Ing. Jan Šlejfa), „Možnosti financování nejlepších dostupných technik ze Státního fondu životního prostředí“ (Ing. Jaroslav Kubín).

Závěrečný den konference jednání pokračovalo již pouze dopolední společnou částí a jednotlivé příspěvky se zabývaly následujícími tématy: „Strategické a manažerské řízení a měření jeho účinnosti v praxi“ (Ing. Marek Heřmanský), „Podpora řízené dokumentace dle ISO 9000:2000“ (Ing. Martin Tax), „Partnerství a projekty“ (Ing. Vladimír Příbranský), „Výhody souběžné implementace ISO 9000:2000 a informačních systémů“ (Ing. Vladimír Rous), „Integrovaný systém řízení ve firmě Vítkovice – PRODECO, a. s.“ (Ing. Michal Kubín), „Zkušenosti

s aplikací DOE v Tesla Sezam, a. s.“ (Doc. Ing. Milan Hutýra), „Osobní kvalita – základ všech ostatních kvalit“ (Ing. Vladislav Sloup).

Co říci závěrem? Konference byla velmi náročná, mnoho tématická, teoretická i praktická a téměř všechny příspěvky byly publikovány ve dvoudílném sborníku. Charakterizovala ji nejen velmi dobrá organizace, ale i vysoká odbornost jednotlivých účastníků. Její motto: „Kvalita v Evropě – základ pro 21. století“ je sice optimistické, domnívám se však, že bychom měli všichni podle svých možností přispět k tomu, aby se kvalita stala předpokladem a realitou 21. století. Kvalita by však neměla být spojována pouze s podnikatelskými subjekty v jejich snaze za prosperitou, měla by mít těžiště v lidech, ať již jsou v pozici zaměstnanců, řídicích pracovníků, podnikatelů, ale i pedagogů.